

Asia: VN/23656/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kyseiseen asiaan.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa tavoitellaan muutoksia toimeentulotuen asumismenoja koskeviin säännöksiin. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toimeentulotuesta annettua lakia siten, että tilanteessa, jossa hakijan asumismenot ylittävät tarpeellisen suuruisena pidettävän määrän, hakija ohjattaisiin hakemaan edullisempaa asuntoa laissa säädetyssä määrääjassa. Määrääjän jälkeen asumismenot hyväksytään asumisnormin mukaisina. Hakijaa ei ohjattaisi hankkimaan edullisempaa asuntoa ja asumismenot huomioitaisiin täysimääräisinä, jos hakijalla on laissa määritelty erityinen peruste asumiseen nykyisessä asunnossaan. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2024.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen lausunto

Hallituksen esittämät muutokset toimeentulotukilain 7 a §:n pykälään tulevat aiheuttamaan toimeentulotukea saavalle henkilölle ongelmia. Vastaavanlainen lakipykälä on ollut voimassa 1990 - luvun loppupuolella, jolloin toimeentulotuen asumismenoista 7 %:n osuus tuli kattaa omin varoin, eli käytännössä perusosalla muista pakollisista menoista tinkimällä. Myöhemmin lakipykälä peruttiin, koska sillä ei ollut tavoiteltuja vaikutuksia, vaan se lisäsi köyhyyttä, vuokravelkoja ja asunnottomuuden uhkaa.

On tärkeää, että valtiontalouden korjaamiseen tähtäävät toimenpiteet eivät aiheuta ongelmia lapsille, lapsiperheille, nuorille ja aikuisille, joilla on erityisiä tarpeita.

Toimeentulotuen varassa olevien henkilöiden hakiessa asuntoa vuokramarkkinoilta, edullisemman vuokra-asunnon löytäminen voi olla hyvin vaikeaa. Hyvinvointialueiden kunnilla on vaihtelevat vuokra-asuntomarkkinat. Osassa kunnista ei ole tarjolla riittävästi edullisia vuokra-asuntoja. Haja-asutusalueilla edullisemmat vuokra-asunnot voivat sijaita alueella, josta ei ole julkista liikennettä. Tämä puolestaan vaikeuttaa töihin hakeutumista.

Tällä hetkellä Kelan perustoimeentulotuessa säädellään vahvasti, minkä suuruinen vuokra kullakin alueella on kohtuullinen. Tämä raja on varsin jyrkkä ja paikoin vaikeuttaa asumisen järjestämistä ja soveltuvan asunnon saantia. Lisäksi Kela ohjaa määräajan puitteissa hakeutumaan edullisempaan asuntoon. Kelan menettelytapa perustoimeentulotuen osalta katsotaan riittäväksi keinoksi puuttua asumiskustannuksiin.

Muutolle annetussa aikataulussa ei voida pitäytyä selkeästi rajatussa kolmen (3) kuukauden määräajassa. On annettava aikaa sopeuttaa asumisen olosuhteet uuden tilanteen mukaisiksi, kun elämäntilanne muuttuu esim. äkillisen kriisin vuoksi. Esitetty muutos lisää mahdollisesti perheiden häätöuhkaa kodeistaan, minkä ei katsota olevan tarkoituksenmukaista.

Kelan perustoimeentulotuen kannalta esitetty uudistus tuottaa lisää harkinnan elementtejä, jotka vaikeuttavat Kelan entisestään vaativaa arviointia asumiskustannusten suhteen. Mikäli vuokran uusi ns. omavastuu otetaan käyttöön ja asumistukea leikataan tulevana vuonna, syntyy suurta painetta, että hyvinvointialueet viime hädässä takaavat asiakkaidensa asumisen myöntämällä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea.

Lopuksi todetaan, että Kelan perustoimeentulotuessa on jo käytössä riittävät keinot ohjata kohtuuhintaiseen asumiseen. Lakiuudistus tämän sisältöisenä ei ole tarpeen.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaalijohtaja Tanja Penninkangas, perhe- ja sosiaalipalveluiden toimialuejohtaja Päivi Saukko, työikäisten palveluiden palvelualuejohtaja Jutta Paavola sekä aikuissosiaalityön ja ohjauksen palveluyksikköjohtaja Riitta Suojanen.

Penninkangas Tanja
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue